

Predstavljanje korisnih publikacija za oboljele od raka pluća

Udruga SVE za NJU je, zajedno s Hrvatskim torakalnim društvom, Hrvatskim društvom za internističku onkologiju i udrugom Jedra, predstavila dva iznimno korisna priručnika namijenjena oboljelima od raka pluća

Publikacije su prve takve vrste u Hrvatskoj. Priručnici će zasigurno naći svoje mjesto u kvalitetnom informiranju. Radi se o velikom broju bolesnika jer, prema podacima iz *Registra za rak* za 2014., u Hrvatskoj od raka pluća oboli 2128 muškaraca i 787 žena (ukupno 2915). Nažalost, bilježimo veliku smrtnost i malo petogodišnje preživljenje, što ovu bolest čini velikim javnozdravstvenim problemom.

ESMO serija vodiča za bolesnike

European Society for Medical Oncology (ESMO) najuglednija je organizacija u Europi koja okuplja oko 17000 onkologa. Iznimno je značajna u razvoju onkologije i kumuliranju znanja, istraživanja te najnovijih znanstvenih i kliničkih činjenica koje utječu na načine liječenja pojedinih karcinoma. ESMO donosi stručne smjernice za kliničku praksu koje slijede svi europski onkolozi. *Hrvatsko društvo za internističku onkologiju (HDIO)* član je ESMO-a i u svojim smjernicama za liječenje slijedi smjernice koje donosi ESMO. Medicinske informacije sadržane u vodičima temelje se na ESMO-ovim smjernicama za kliničku praksu (SKP) za različita sijela i stadije bolesti. Smjernice za rak pluća nemalih stanica (NSCLC) pomažu internističkim onkolozima pri postavljanju dijagnoze i donošenju odluka o liječenju ranog, lokalno uznapredovanog i metastatskog stadija raka pluća nemalih stanica. Na temelju njih nastao je i vodič za bolesnike koji je preveden i predstavljen hrvatskoj javnosti. Vodič uključuje informacije o različitim podtipovima raka pluća nemalih stanica, uzrocima bolesti

i dijagnostičkim postupcima, smjernice o dostupnim oblicima liječenja te njihovim mogućim popratnim pojavama. Sadrži podatke o liječenju koji se temelje na kliničkim studijama i najboljoj kliničkoj praksi. U njegovu nastajanje, osim predstavnika ESMO-a, sudjelovali su i predstavnici bolesnika.

Vodič za bolesnike „Što je rak pluća nemalih stanica?“

Ovaj vodič objavljen je u svibnju ove godine i dosad je preveden na francuski, njemački, talijanski, španjolski i sad na hrvatski. Sadrži sve recentne informacije o liječenju raka pluća nemalih stanica.

Hrvatski prijevod vodiča *Što je rak pluća nemalih stanica?* realizirali su, nakon odobrenja European Society for Medical Oncology (ESMO), udruga SVE za NJU, Hrvatsko torakalno društvo i Hrvatsko društvo za internističku onkologiju. Vodič je prevela dr. sc. **Dea Ajduković**, prijevod su provjerili onkologinja doc. dr. sc. **Sanja Pleština**, akademik **Miroslav Samaržija** i onkolog prof. dr. sc. **Damir Vrbanc**.

U ime bolesnika prijevod su pregledale **Almenka Balenović**, predsjednica udruge SVE za NJU, i **Sandra Karabatić**, predsjednica udruge Jedra. Vodič je koristan bolesnicima, obiteljima, ali i zdravstvenim profesionalcima koji sudjeluju u liječenju i praćenju bolesnika s rakom pluća nemalih stanica. Dostupan je na internetskoj stranici udruge SVE za NJU <http://www.svezanju.hr/centar-znanja/brosure-i-prirucnici/>, te na internetskim stranicama Hrvatskog društva za internističku onkologiju i, naravno, ESMO-a.

Iako je liječenje raka značajno napredovalo, bolesnici se jednako boje ove dijagnoze. Jedno od pitanja koje je svima zajedničko jest ono: „Koje su moje opcije liječenja?, kao i: „Postoje li izvan Hrvatske bolji i učinkovitiji

lijekovi?“ U traženju odgovora pacijenti se oslanjaju na često nepouzdanu internetske informacije, što dovodi do neselektivnog informiranja, a nerijetko i do nerazumijevanja i zabluda. Bolesnici imaju pravo i žele znati kakve su mogućnosti liječenja baš određenog tipa karcinoma. Jednako to žele i članovi obitelji. Jedan od najboljih načina informiranja jesu vodiči za pacijente koje objavljuje European Society for Medical Oncology (ESMO).

Priručnik „Živjeti s rakom pluća“

Ovaj priručnik pripremio je prof. dr. sc. **Marko Jakopović** sa suradnicima **Sandrom Karabatić** i **Marijom Mišić**, a urednik je akademik **Miroslav Samaržija**. Priručnik na vrlo pristupačan

način daje obilje korisnih informacija o rizicima za nastanak bolesti, dijagnosticiranju i liječenju raka pluća te kako se nositi sa svim teškoćama koje nosi liječenje i život s bolesti, s naglaskom na potporno liječenje uključujući i psihološku pomoć.

Oboljeli od raka pluća sad imaju kvalitetan priručnik koji će im pomoći da budu informirani o nastanku bolesti i liječenju, kao i o raznim tehnikama koje im mogu pomoći da se učinkovitije nose s bolešću i nuspojavama liječenja. Priručnik je dostupan na internetskoj stranici SVE za NJU <http://www.svezanju.hr/centar-znanja/brosure-i-prirucnici/>. Važno je ohrabrivati bolesnike i članove obitelji koji se o njima brinu da potraže stručnu psihološku pomoć koja je neodvojivi dio potpunog liječenja. Danas na nekim klinikama imamo psihologe koji se bave upravo time, a postoje i stručni programi u zajednici kao što je to Centar za psihološku pomoć SVE za NJU.

U Hrvatskoj već neko vrijeme imamo na listi lijekova terapiju koja će značajno u budućnosti unaprijediti liječenje raka pluća. Uvijek moramo imati u vidu pušenje kao najvažniji rizični čimbenik za razvoj bolesti te činiti što možemo da mladi nikad ne počnu s konzumiranjem duhanskih proizvoda, a stariji da što prije prestanu s tom štetnom navikom. U tijeku je izrada Nacionalnog programa prevencije i ranog otkrivanja karcinoma pluća, formirana su dva povjerenstva, jedno za prevenciju i jedno za ranu dijagnostiku, koje je imenovao ministar zdravstva. Očekuje se da će Grad Zagreb pomoći u nabavi jednog CT uređaja za *Hrvatsku kuću disanja* koji će biti namijenjen pregledima pušača starijih od 50 godina u svrhu ranog otkrivanja. Rak pluća u ranoj fazi nije moguće otkriti RTG snimanjem, i to je jedan od razloga zbog kojih ovaj karcinom otkrivamo u poodmakloj fazi, kad su dobri ishodi liječenja slabi. Petogodišnje preživljenje u primjerice Americi iznosi dvadeset posto, a u Hrvatskoj oko pet posto. Organizirani probir i uvođenje suvremenih terapija poboljšat će ove rezultate.

Svi govornici na predstavljanju založili su se za kvalitetno informiranje bolesnika, osiguranje psihološke skrbi u zdravstvenim ustanovama i zajednici te su posebno istakli važnost multidisciplinarnog pristupa i partnerstva između bolesnika, udruge, medicinskog osoblja, liječnika obiteljske medicine i zdravstvene administracije.

Obje publikacije realizirane su uz potporu tvrtke AstraZeneca.